

Євген Дмитрович Лук'янчиков

Доктор юридичних наук, професор, професор кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID: 0000-0001-5763-6972, e-mail: evgenlyk947@gmail.com

Борис Євгенович Лук'янчиков

Кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID: 0000-0002-4761-5980, e-mail: boryn@bigmir.net

Ольга Борисівна Микитенко

Здобувачка освітнього ступеня магістр Університету економіки, права та інформаційних технологій «КРОК»
ORCID: 0000-0003-4608-5567, e-mail: olgamikitenko71@gmail.com

Тактичні операції у вирішенні завдань кримінального провадження

Досліджується співвідношення таких наукових категорій як завдання і мета кримінального судочинства. Звертається увага на необхідність розмежування мети кримінального процесуального права і мети кримінальної процесуальної діяльності.

Зазначається, що вирішення складних слідчих ситуацій неможливо досягти проведенням окремих слідчих (розшукових) дій, а потребує застосування оптимального комплексу слідчих дій, організаційних та оперативно-розшукових заходів. Аналізуються підходи науковців до визначення слідчих ситуацій.

Ключові слова: кримінальне провадження; завдання кримінального провадження; мета кримінального провадження; слідчий; слідчі (розшукові) дії; тактичні операції.

Постановка проблеми. Визначені в ст. 2 КПК України завдання кримінального провадження є специфічними і відрізняють його від інших видів державної діяльності. Виконання цих завдань покликане забезпечити досягнення мети кримінального судочинства, яка на даний час не

набула чіткого визначення у відповідній нормі закону і привертає увагу науковців. Виконання визначених завдань і досягнення мети кримінального судочинства потребує постійного удосконалення інструментарію пізнавальної діяльності з розкриття та розслідування злочинів. Вирішення складних ситуацій в процесі розслідування не завжди можливо досягти проведенням окремих слідчих (розшукових) дій, що стало рушійною силою для розроблення тактичних операцій як ефективного поєднання слідчих дій, організаційних та оперативно-розшукових заходів. Саме це і обумовлює необхідність звернення до розглядуваної проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження завдань і мети як галузі кримінального процесуального права і кримінального провадження, а також тактичних операцій, як інструментарію з їх виконання і досягнення завжди перебували в полі зору науковців. Співвідношенню понять мета та завдання кримінального провадження приділив увагу А. Я. Дубинський під час дослідження більш широкого питання, що стосувалося виконання процесуальних рішень слідчого (1984). Про доцільність виокремлення самостійними нормами мети і завдань кримінального провадження зазначається в роботах М. А. Погорецького (2007), а дослідження проблем розроблення та застосування тактичних операцій, як важливого інструментарію пізнавальної діяльності з розкриття злочинів знайшло відображення в роботах таких провідних науковців як В. О. Коновалова (2003), В. А. Журавель (2009), С. С. Чернявський (2010), В. М. Шевчук (2011), В. Ю. Шепітько (2003) та ін. Незважаючи на таку увагу науковців до цих проблем ряд питань потребують додаткового опрацювання та розроблення пропозицій щодо їх вирішення.

Мета дослідження. Метою статті є аналіз дискусійних питань щодо мети та завдань кримінального провадження та визначення ролі тактичних операцій у їх досягненні, доведення, що окремі негласні слідчі (розшукові) дії за своєю сутністю і змістом є своєрідним комплексом інших слідчих дій, організаційних та оперативно-розшукових заходів, що сьогодні розглядається як тактична операція.

Викладення основного матеріалу. Кримінальне провадження є одним із видів державної діяльності, специфічні завдання якої виокремлюють її від інших видів діяльності [1, с. 8]. В процесі історичного розвитку завдання кримінального провадження зазнавали певних змін залежно від економічного та політичного устрою країни, а у подальшому набули закріплення у відповідних законодавчих актах, що регулюють кримінальну процесуальну діяльність. Слід звернути увагу, що КПК УРСР, який був введений в дію з 01 квітня 1961 року не містив норми, в якій визначалися завдання кримінального судочинства. Із внесенням змін у грудні 1992 року до КПК України завдання кримінального судочинства були визначені у його другій статті. Одне із цих завдань визначалося як «швидке і повне розкриття злочинів ...» (ст. 2 КПК). Про розкриття злочинів як одне із завдань кримінального провадження йдеться в ч. 1 ст. 4 КПК Киргизької Республіки та ст. 2 КПК Естонії.

Розкриття злочинів розглядають у двох аспектах. В одному із них це діяльність органів дізнання, досудового слідства і підрозділів, які в межах закону здійснюють оперативно-розшукову діяльність, спрямовану на виявлення ознак, подій, встановлення обставин, причин і умов, що сприяли вчиненню злочину, осіб, котрі його вчинили, а також на створення умов для забезпечення повноти й об'єктивності зібраних доказів, що дає змогу притягти винних до відповідальності [2, с. 351—352]. У другому розумінні під розкриттям розуміють результат такої діяльності, а момент, з якого пропонується вважати злочин розкритим вирішується не однозначно, чому було приділено увагу з боку науковців і може бути предметом самостійного дослідження.

В процесі подальшого реформування законодавства завдання кримінального провадження сформульовано як захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура (ст. 2 КПК). Слід звернути увагу, що у даній нормі законодавець замість поняття «розкриття злочинів» вводить поняття «розслідування». Під розслідуванням розуміють нормативно врегульовану діяльність органів чи посадових осіб з дослідження певних фактів (дій або подій), їх наслідків, причин та умов виникнення, а також з'ясування інших юридично значимих обставин [2, с. 359].

З наведеного стає очевидним, що діяльність з розкриття злочинів за своїм змістом є більш широкою та включає в себе як кримінальну процесуальну, так і оперативно-розшукову, що створює сприятливі умови для з'ясування усіх обставин правопорушення, зокрема і особи, що його вчинила, вирішити передбачені законом завдання та досягти мети кримінального судочинства.

Проблема мети в кримінальному процесі здавна привертає увагу науковців, проте підходи до її визначення відрізняються. Близько півстоліття тому ґрунтовне дослідження мети у кримінальному процесі здійснила П. С. Елькінд. «Мета кримінального процесуального права, зазначає вона, полягає в найбільш ефективному раціональному регулюванні даних суспільних відносин, в забезпеченні їх спрямованості до вирішення завдань кримінального судочинства, в кінцевому рахунку — знищення злочинності» [3, с. 12]. З аналізу наведеного можна дійти висновку, що авторка намагалася сформулювати мету саме кримінального процесуального права, а не кримінального провадження як певного виду діяльності. Недостатньо обґрунтованим вважаємо ставити за мету «знищення злочинності». Тисячолітня історія розвитку людства свідчить, що злочинна діяльність є антиподом суспільно-корисної

діяльності і супроводжує його на всіх етапах. Тривалий час нас переконували, що скоро останній злочинець, як унікальний експонат, буде представлений на огляд суспільству. Життя внесло деякі корективи в таке гасло і суспільство має можливість спостерігати як злочини вчиняють саме ті особи, на яких покладається обов'язок вести з ними боротьбу, чинити правосуддя та зміцнювати законність.

Аналіз публікацій науковців, які досліджували розглядуване питання дозволяє виділити декілька підходів. Так, А. Я. Дубинський розглядає завдання і мету кримінального судочинства як рівнозначні поняття [4, с. 174], а підставою для цього, зазначає він, слугує відсутність її (мети) визначення в чинному КПК України. Натомість М. А. Погорецький, не безпідставно, вважає, що кожна з цих категорій має своє нормативно-правове і змістовне значення, що дозволяє вибудувати кожне з цих понять у структурі діяльності, надаючи їй цілеспрямованості та змістовності й пропонує в окремій нормі закріпити мету та завдання кримінального провадження [5, с. 165].

В етимологічному й семантичному значенні мета визначається як те чого хтось прагне, чого хоче досягти [6, с. 520]. Мета визначає зміст і спрямованість кримінальної процесуальної діяльності, має слугувати орієнтиром, якого мають досягти учасники кримінального провадження. Для досягнення мети кримінальної процесуальної діяльності необхідно вирішити ряд завдань (питань), які визначені в ст. 2 КПК України.

Метою кримінального провадження має бути вирішення кримінально-правового конфлікту на підставі встановлення уповноваженими державними органами у кримінальному провадженні істини у справі, що випливає з вимог ст. 31 Конституції України.

Починаючи з 60-х років минулого століття, розкриття і розслідування злочинів в теорії криміналістики розглядають як процес виявлення, вилучення, накопичення, переробки та використання інформації. Кажучи іншими словами, це виглядає як система дій зі сприйняття, обробки, зберігання, передачі та використання інформації [7, с. 87].

Розкриття, розслідування і запобігання злочинів з інформаційних процесів, характерних для пізнавальних систем розглядає як діяльність І. О. Ієрусалімов. Він зазначає, що це складна організована система, кожний елемент якої має свою чітко визначену функцію, їх об'єднує спільність мети — бути засобом одержання інформації, на основі якої слідчий буде інформаційну модель події, яку розслідує [8, с. 37].

Грунтовний аналіз поняттю розкриття злочинів зробив А. Я. Дубинський. Він слушно звертає увагу на розмаїття думок щодо його визначення науковцями та вказує на обставини, через які цей термін не може тлумачитися однозначно. Розкриття злочину можна розглядати як процес, діяльність для встановлення обставин вчиненого суспільно небезпечного діяння, а по-друге, як результат такої діяльності [4, с. 175].

Розкриття злочину, як результат кримінальної процесуальної діяльності за своєю сутністю, як неодноразово зазначав В. Г. Гончаренко під час особистих спілкувань, означає неспростовне доведення злочину

і незаперечне встановлення винуватості конкретної особи у обвинувальному вироку, що набрав законної сили, а не виявлення ознак злочину і затримання підозрюваного, як це практикується у поквалітивній оперативній звітності і деяких заангажованих політичних заявах. Таке теоретичне необґрунтоване користування терміном призводить до легковажного нехтування конституційним принципом презумпції невинуватості (для прикладу, справа Шеремета). Подібна думка висловлена і М. А. Погорецьким. Злочин можна вважати розкритим, пише він, тільки після набрання чинності вироком [5, с. 169].

Розслідування кримінальних правопорушень — складний інформаційно-пізнавальний процес. Здійснюється за допомогою визначеного законом інструментарію, який потребує постійного удосконалення у відповідь на зміни у характері злочинної діяльності, активній протидії розслідуванню з боку заінтересованих осіб. В процесі розслідування перед слідчим постає необхідність вирішення різноманітних завдань, які обумовлюються характером слідчої ситуації, що сформувалася на конкретний момент.

В одних випадках для досягнення визначеної мети достатньо проведення визначеної слідчої дії, а в інших це потребує застосування комплексу слідчих дій, організаційних та оперативно-розшукових заходів. Саме тому в криміналістиці почали розробляти комплекси відповідних дій і заходів, які дозволяють вирішувати конкретні завдання у кримінальному провадженні. В деяких випадках для вирішення конкретної ситуації, зазначає В. В. Тіщенко, може застосовуватися система узгоджених між собою тактичних прийомів і правил, що мають єдину спрямованість у межах підготовки та проведення слідчої (розшукової) дії — тактична комбінація [9, с. 245].

Разом з тим слід зазначити, що проведенням окремих слідчих дій (навіть при застосуванні сукупності певних тактичних прийомів) не завжди можливо вирішити складні слідчі ситуації, що формуються в процесі розслідування. Саме це вимагає розроблення та застосування, зазначає В. О. Коновалова, тактичних операцій як своєрідної форми розслідування, що поєднує в собі слідчі (розшукові) дії, організаційні й оперативно-розшукові заходи [10, с. 67]. За такого підходу доцільніше вести мову про форму розкриття злочинів, оскільки розслідування є кримінально-процесуальною діяльністю і не включає у свій зміст оперативно-розшукову діяльність.

Тактична операція має розроблятися і застосовуватися для вирішення складних тактичних завдань, розв'язання складних слідчих ситуацій, що формуються в процесі розслідування, якщо цього неможливо досягти проведенням розрізнених слідчих дій.

Детермінуючими чинниками побудови тактичних операцій, які безпосередньо впливають на практику їх застосування, В. М. Шевчук слушно вважає слідчі ситуації. Ситуаційний підхід, на його думку, дозволяє використовувати в слідчій і судовій діяльності інформацію узагальненого характеру, найбільше адекватну для вибору й адаптації типових

тактичних рішень, що забезпечують оптимальне кримінальне провадження [11, с. 81].

В теорії криміналістики можна зустріти різні підходи науковців до визначення поняття слідчих ситуацій їх змісту і видів. Достатньо ґрунтовний, на наш погляд, аналіз цих понять викладено в статті В. М. Шевчука. Тому не будемо повторно звертатися до їх цитування, а спробуємо висловити своє особисте бачення на підставі аналізу окремих із них.

Широке розмаїття визначень слідчої ситуації можна пояснити намаганням авторів включити до нього як можна більше чинників, які можуть впливати на організацію розслідування злочину. Так, Ю. М. Чорноус та інші автори під слідчою ситуацією пропонують розуміти умови чи обстановку, що склалася на певний момент розслідування кримінального правопорушення [12, с. 386; 13, с. 377].

В. Ю. Шепітько пропонує розглядати слідчу ситуацію в широкому розумінні, як сукупність всіх умов що впливають на розслідування і визначають його особливості, та у вузькому — як характеристику інформаційних відомостей, якими володіє слідство на конкретному етапі розслідування [14, с. 260-261].

Наближеною до цього є думка П. Д. Біленчука, який вважає, що слідча ситуація — це, з одного боку, об'єктивна реальність (матеріальні та ідеальні джерела), а з другого — це пізнана суб'єктом доказування об'єктивна реальність, яка існує на даний момент [15, с. 263]. Слід погодитися з автором у тому, що слідча ситуація є об'єктивною реальністю, про що автор наголошує в обох випадках. Не достатньо зрозуміло, що слід відносити до матеріальних та ідеальних джерел. Більшість авторів слушно вказують, що слідчу ситуацію складає сукупність обставин і умов, в яких відбувається процес розслідування, а не невідомі матеріальні та ідеальні джерела. Слідча ситуація формується під дією двох сторін. З одного боку це дії злочинця і осіб, які допомагають йому уникнути відповідальності за вчинене, а з іншого, це діяльність слідчого з розслідування кримінального правопорушення. Під впливом діяльності цих сторін слідча ситуація може постійно змінюватися як і обсяг інформації, якою володіє слідчий у кримінальному провадженні. Навряд чи доцільно називати це слідчою ситуацією у вузькому розумінні. Точніше казати про рівень володіння інформацією про слідчу ситуацію (одну з її умов) на конкретний момент розслідування, розглядаючи її як об'єктивну реальність, сукупність обставин і умов, в яких відбувається розслідування. Слідчий завжди прагне отримати інформацію, яка повно і точно характеризує обставини й умови, в яких відбувається розслідування. Це дозволяє прийняти правильне процесуальне й тактичне рішення, щоб змінити ситуацію на сприятливу, досягти запланованого результату в провадженні.

Головна функція слідчої ситуації, зазначає О. В. Одерій, полягає у тому, що вона дозволяє виокремити і звести воедино обставини, оцінка яких є необхідною умовою для прийняття слідчих рішень за кримінальним провадженням [16, с. 278].

Тактичне рішення слідчого знаходить своє відображення у розробленні тактичної операції для розв'язання слідчої ситуації, що виникла на конкретний момент розслідування. Незважаючи на індивідуальність і неповторність кожного правопорушення, в процесі розслідування спостерігається повторюваність (типовість) окремих слідчих ситуацій характерних для окремих видів і груп злочинів. Результативність їх вирішення, слушно зазначає В. Ю. Шепітько, потребує розроблення та застосування в процесі розкриття злочинів, особливо тих, що вчиняються організованими групами, типових тактичних операцій, з метою вирішення складних завдань, які інакше вирішити надзвичайно складно або взагалі неможливо. Такі тактичні операції автор слушно розглядає як найбільш ефективні комплекси слідчих дій, оперативно-розшукових та інших заходів для вирішення складних слідчих ситуацій, які виконують важливу методичну функцію і дозволяють обирати правильний напрямок у розслідуванні [17, с. 197].

Будь-яка типова тактична операція для слідчого становить важливе підґрунтя для розроблення конкретної операції з розкриття злочину та викриття осіб, причетних до його вчинення з урахуванням інформації про слідчу ситуацію, що сформувалася на конкретний момент провадження.

Необхідність розроблення та застосування тактичних операцій у кримінальному провадженні набула свого закріплення в чинному КПК України у вигляді окремих негласних слідчих (розшукових) дій. Для прикладу, це контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК), виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК) тощо. Контроль за вчиненням злочину може здійснюватися у визначених у даній статті формах: а) контрольована поставка; б) контрольована та оперативна закупка; в) спеціальний слідчий експеримент; г) імітування обстановки злочину. Кожна з наведених форм за своєю сутністю може розглядатися як самостійна слідча дія, а за змістом являє собою ніщо інше як тактичну операцію, яка може охоплювати декілька інших слідчих дій, організаційних та оперативно-розшукових заходів. У ч. 8 ст. 271 КПК зазначається, якщо при проведенні цієї слідчої дії виникає необхідність тимчасового обмеження конституційних прав особи, воно має здійснюватися в межах, які допускаються Конституцією України, на підставі рішення слідчого судді згідно з вимогами КПК. З такої редакції можливо зробити тільки один висновок, що слідчий, в межах проведення цієї слідчої дії, може звернутися до слідчого судді для отримання дозволу на проведення інших слідчих дій, якими обмежуються конституційні права та інтереси громадян. Про необхідність застосування організаційних заходів в межах цієї слідчої дії зазначається в частині сьомій: а) обставини, які свідчать про відсутність провокування особи до вчинення злочину; б) про застосування спеціальних імітаційних засобів.

Висновки: За результатами проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Зміст поняття «розкриття злочинів» як вид діяльності уповноважених державних органів є більш широким ніж «розслідування» та включає в себе як кримінальну процесуальну, так і оперативно-розшукову складову, що створює сприятливі умови для з'ясування усіх обставин правопорушення, зокрема і особи, що його вчинила, вирішити передбачені законом завдання та досягти мети кримінального судочинства.

2. В процесі подальшого реформування кримінального процесуального законодавства в самостійній нормі має бути визначена його мета як вирішення кримінально-правового конфлікту на підставі встановлення уповноваженими державними органами у кримінальному провадженні істини у справі, що впливає з вимог ст. 31 Конституції України. Мета визначає зміст і спрямованість кримінальної процесуальної діяльності, слугує орієнтиром, якого мають досягти учасники кримінального провадження в процесі вирішення ряду завдань (питань), які визначені в ст. 2 КПК України.

3. На даний час окремі негласні слідчі (розшукові) дії (для прикладу, контроль за вчиненням злочину) за своєю сутністю і змістом являють собою ніщо інше як тактичні операції, що потребує подальшого опрацювання цього питання та розроблення тактичних рекомендацій, що буде сприяти результативному їх застосуванню в процесі розкриття злочинів.

Перелік посилань

References

1. Кримінальний процес : підручник / за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право, 2013. 824 с. Criminal process: textbook. Under the editorship V. Ya. Tatsia, Yu. M. Groshevoy, O. V. Kaplinoi, O. G. Shilo. Kh.: Pravo, 2013. 824 p. [in Ukrainian].
2. Юридична енциклопедія : в 6 т. Т. 5. Київ : Укр. енцикл., 1998. 736 с. Legal encyclopedia: in 6 vols. Vol. 5. K.: «Ukr. Encyclical.», 1998. 736 p. [in Ukrainian].
3. Элькин П. С. Цели и средства их достижения в советском уголовно-процессуальном праве. Ленинград, 1976. 143 с. Elkind, P. S. (1976). Goals and means of their achievement in Soviet criminal procedural law. Leningrad. 143 p. [in Russian].
4. Дубинський А. Я. Вибрані твори. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 430 с. Dubinskyi, A. Ya. (2014). Selected works. Kyiv : Center for Educational Literature. 430 p. [in Ukrainian].
5. Погорецький М. А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі : монографія. Харків : Арсіс, 2007. 576 с. Pohoretskyi, M. A. (2007). Functional assignment of investigative activity in the criminal process: monograph. Kharkiv : Arsis. 576 p. [in Ukrainian].
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / упоряд. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь, 2001. 1440 с. Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language / ed. and heads ed. V. T. Busel. Kyiv; Irpin 2001. 1440 p. [in Ukrainian].

7. Лук'яничков Є. Д. Методологічні засади інформаційного забезпечення розслідування злочинів: монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2005. 360 с. Lukyanchikov, E. D. (2005). Methodological principles of information provision of crime investigation : monograph. Kiyv : Nat. Acad. internal of Ukrainian Affairs. 360 p. [in Ukrainian].
8. Ієрусалімов І. О. Деякі фактори і умови реалізації досягнень науково-технічного потенціалу у слідчій практиці. *Теоретичні та практичні проблеми використання можливостей криміналістики і судової експертизи у розкритті й розслідуванні злочинів*. Київ : Укр. акад. внутр. справ, 1996. С. 35—40. Ierusalimov, I. O. (1996). Some factors and conditions for the realization of achievements of scientific and technical potential in investigative practice. *Theoretical and practical problems of using the possibilities of criminology and forensic examination in the detection and investigation of crimes*. Kiyv : Ukr. Acad. internal of affairs, Pp. 35—40 [in Ukrainian].
9. Криміналістика : підручник. Оdesa : Видавничий дім «Гельветика», 2017. 556 с. Forensics (2017) : a textbook. Odesa : Helvetica Publishing House. 556 p. [in Ukrainian].
10. Коновалова В. Е. Концепция криминалистической тактики: прогнозы развития. *Актуальні проблеми криміналістики* : Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 25—26.09.2003). Харків, 2003. С. 66—69. Konovalova, V. E. (2003). The concept of forensic tactics: development forecasts. *Actual problems of criminalistics* : International science-practice conf. September 25—26, 2003. Kharkiv : Grif. Pp. 66—69 [in Russian].
11. Шевчук В. М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добір наук. праць. Харків : Право, 2020. 1280 с. Shevchuk, V. M. (2020). Criminalistics: traditions, innovations, perspectives : a selection. of science works/ Kharkiv : Pravo. 1280 p. [in Ukrainian].
12. Криміналістика : підручник. 2-е вид., перероб. і допов. Київ : Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с. Forensics (2020) : textbook. 2-ed., revision. and added. Kyiv : Pravo branch. 752 p. [in Ukrainian].
13. Криміналістика : підручник / за заг. ред. А. Ф. Волобуєва. Харків : ХНУВС, 2011. 666 с. Forensics (2011) : textbook / in general ed. A. F. Volobuyeva. Kharkiv : KhNUVS. 666 p. [in Ukrainian].
14. Шепитько В. Ю. Криміналістика : курс лекцій. Изд. 2-е, перераб. и доп. Харьков : ООО «Одиссей», 2005. 368 с. Shepitko, V. Yu. (2005). Criminalistics: Course of lectures. The second edition, revised and supplemented. Kharkiv : ООО «Odyssey». 368 p. [in Ukrainian].
15. Біленчук П. Д., Лисиченко В. К., Клименко Н. І. та ін. Криміналістика : підручник / за ред. П. Д. Біленчука. 2-ге вид. випр. і доп. Київ : Атіка, 2001. 544 с. Bilenchuk, P. D., Lysychenko, V. K., Klymenko, N. I. et al. (2001). Forensics : a textbook / under the editorship P. D. Bilenchuk. 2nd edition. Ex. and additional. Kiyv : Atika. 544 p. [in Ukrainian].
16. Одерій О. В. Теорія і практика розслідування злочинів проти довкілля : монографія. Харків : Діса плюс, 2015. 528 с. Oderii, O. V. (2015). Theory and practice of investigating crimes against the environment : monograph. Kharkiv : Disa plus. 528 p. [in Ukrainian].

17. Шепітько В. Ю. Роль типових тактичних операцій в системі забезпечення ефективності досудового слідства. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2007. Вип. 14. С. 194—199.
- Shepitko, V. Yu. (2007). The role of typical tactical operations in the system of ensuring the effectiveness of pre-trial investigation. *The issue of fighting crime*. Iss. 14. Pp. 194—199 [in Ukrainian].

Tactical operations in solving the tasks of criminal proceedings **E. Lukianchikov, B. Lukianchikov, O. Mykytenko**

The article notes that the tasks of criminal proceedings in the course of historical development have undergone certain changes depending on the economic and political structure of the country, and later they were enshrined in the relevant legislative acts which regulate criminal procedural activities. The authors study the correlation of such scientific categories as the task and purpose of criminal justice. Currently, the purpose of criminal proceedings has not been clearly defined in the relevant rule of law, which attracts the attention of scientists. The authors emphasize the need to distinguish between the purpose of criminal procedural law and the purpose of criminal procedural activity. The authors analyze the concepts of crime detection and investigation and state that the former is broader in scope and includes both criminal procedural and operational search activities, which creates favorable conditions for clarifying all the circumstances of an offense, solving the tasks provided for by law and achieving the purpose of criminal proceedings. The accomplishment of certain tasks and the achievement of the purpose of criminal proceedings requires a continuous improvement of the instruments of cognitive activity for the discovery and investigation of crimes. In some cases, the resolution of complex investigative situations cannot be achieved by conducting separate investigative (detective) activities but requires the use of an optimal set of investigative actions, organizing, and operational search measures. It is emphasized that investigative situations are the determining factor for the development of tactical operations to solve them. In the article, the authors analyze the approaches of scientists to the determination of investigative situations. It is proposed to understand them as a set of conditions and circumstances that have formed at a particular moment of the investigation, the fullness and objectivity of which affect the optimal decision-making by the investigator. Based on the analysis of certain covert investigative (detective) actions, we conclude that by their content and meaning they are nothing more than tactical operations.

Keywords: criminal proceedings; tasks of criminal proceedings; purpose of criminal proceedings; investigator; investigative (search) actions; tactical operations.

- ⇒ Лук'янчиков, Є. Д., Лук'янчиков, Б. Є., Микитенко, О. Б. (2024). Тактичні операції у вирішенні завдань кримінального провадження. *Криміналістика і судова експертиза*. Вип. 69. С. 208—217. DOI: 10.33994/kndise.2024.69.19.